

## บ้านหนังสือชุมชน

เป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตระดับชุมชนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ของประชาชนในท้องถิ่น โดยมุ่งเน้นให้คนในชุมชนเข้าถึงหนังสือและสารสนเทศได้สะดวกยิ่งขึ้น

### บทบาทและหน้าที่สำคัญ

- ☐ ส่งเสริมการอ่าน: เป็นจุดบริการหนังสือ วารสาร และสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับคนทุกวัยในชุมชน
- ☐ ศูนย์กลางข่าวสาร: จัดเก็บและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของหมู่บ้านและชุมชน
- ☐ พื้นที่จัดกิจกรรม: เป็นสถานที่พบปะ พูดคุย และจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้หรือกิจกรรมพัฒนาอาชีพของคนในพื้นที่
- ☐ สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้: ดำเนินการโดยมีอาสาสมัครบ้านหนังสือชุมชน หรือผู้นำชุมชนร่วมบริหารจัดการ

### แนวทางการพัฒนาและบริหารจัดการ

1. **คัดเลือกสถานที่เหมาะสม:** ใช้พื้นที่สาธารณะของหมู่บ้าน ศาลากลางหมู่บ้าน หรือพื้นที่ของอาสาสมัครที่มีความสะดวกในการเข้าถึง
2. **คัดสรรหนังสือและสื่อ:** เน้นหนังสือที่ตรงตามความสนใจของคนในพื้นที่ เช่น เกษตรกรรม อาชีพ สุขภาพ นิทานสำหรับเด็ก และธรรมะ
3. **การมีส่วนร่วมของชุมชน:** เปิดโอกาสให้คนในชุมชนบริจาคหนังสือ และดูแลรักษาฐานต่อความยั่งยืนร่วมกัน
4. **เชื่อมโยงกับสถานศึกษา/สกร.:** รับการสนับสนุนสื่อ การถ่ายทอดความรู้ และนวัตกรรมใหม่ๆ จากสถานศึกษาในพื้นที่

### องค์ความรู้และกลไกการดำเนินงานของ บ้านหนังสือชุมชน ในบริบทการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ครอบคลุมสาระสำคัญดังนี้

#### 1. องค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการ (Management Knowledge)

- ☐ **การใช้วิธีการมีส่วนร่วม (Participatory Approach):** พึงพาอาสาสมัครบ้านหนังสือชุมชน และเปิดโอกาสให้ชุมชนสละพื้นที่ (ลานเรือน ร้านค้า ศาลา) เพื่อสร้างความเป็นเจ้าของร่วมกัน (Sense of Ownership)
- ☐ **ระบบการหมุนเวียนสื่อ (Book Circulation System):** การบริหารหมุนเวียนหนังสือและสื่อการเรียนรู้จาก ศส.ชต. / สกร.ระดับอำเภอ เข้าสู่บ้านหนังสือชุมชนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เนื้อหามีความสดใหม่
- ☐ **การประเมินความต้องการของชุมชน (Need Assessment):** คัดสรรเนื้อหาตามวิถีชีวิตและปัญหาในพื้นที่ เช่น ตำรับยาสมุนไพร การทำเกษตรอินทรีย์ การจัดการขยะ หรือการรับมือข่าวปลอม (Fake News)

#### 2. องค์ความรู้ด้านการจัดกิจกรรมเรียนรู้ (Learning Activity Facilitation)

- ☐ **การส่งเสริมการอ่านตามช่วงวัย:**

-เด็กและเยาวชน: กิจกรรมเล่านิทาน การอ่านเสริมทักษะภาษาไทย และกิจกรรมศิลปะ

-วัยทำงาน: สื่อคู่มืออาชีพ การทำบัญชีครัวเรือน การตลาดออนไลน์ และเทคโนโลยีการเกษตร

-ผู้สูงอายุ: หนังสือธรรมะ สื่อการดูแลสุขภาพกาย-จิต และกิจกรรมฝึกสมองป้องกันชราภาพ

- ☐ การเชื่อมโยงสู่การเรียนรู้ดิจิทัล (Digital Literacy): การแนะนำการใช้สมาร์ตโฟนค้นหาข้อมูล การสแกน QR Code อ่าน E-Book หรือการเข้าถึงบริการภาครัฐผ่านระบบออนไลน์

### 3. องค์ความรู้ด้านการถอดบทเรียนและภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdom Capital)

- ☐ คลังปัญญาชุมชน: เป็นจุดรวบรวมและรวบรวมประวัติศาสตร์หมู่บ้าน ดำรงชีพพื้นบ้าน วัฒนธรรมประเพณี และปราชญ์ชาวบ้าน
- ☐ พื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Co-learning Space): ใช้เป็นจุดสนทนาพหุพาความรู้ (Coffee & Knowledge) เปลี่ยนการพูดคุยธรรมดาให้เป็นกิจกรรมถอดบทเรียนเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน

### วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งและดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชน

#### 1. ด้านการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

- ☐ เพื่อให้ประชาชนในระดับหมู่บ้านและชุมชนเข้าถึงหนังสือ สื่อการเรียนรู้ และข้อมูลข่าวสารได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม
- ☐ เพื่อปลูกฝังนิสัยรักการอ่านและการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองให้กับเด็ก เยาวชน และประชาชนทุกช่วงวัย
- ☐ เพื่อป้องกันปัญหาการคืนกลับสู่การไม่รู้หนังสือของประชาชนในพื้นที่ห่างไกล

#### 2. ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตและอาชีพ

- ☐ เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารและความรู้ที่สามารถนำไปปรับใช้ในการพัฒนาอาชีพ เพิ่มรายได้ และแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน
- ☐ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านสุขภาวะ การดูแลสุขภาพ การป้องกันโรค และการพัฒนาครอบครัว
- ☐ เพื่อเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลขั้นพื้นฐาน (Digital Literacy) ในระดับฐานราก

#### 3. ด้านการมีส่วนร่วมและความเข้มแข็งของชุมชน

- ☐ เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนเกิดความตระหนัก สร้างกระบวนการมีส่วนร่วม และเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของในการจัดการเรียนรู้ของตนเอง
- ☐ เพื่อเปิดพื้นที่สาธารณะ (Co-learning Space) ในการพบปะ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถอดบทเรียน และจัดกิจกรรมของคนในชุมชน
- ☐ เพื่อเป็นศูนย์กลางในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ของหมู่บ้าน

